

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA N. VĀLA [N. WAHL]
SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 24. janvārī¹

Lieta C-660/17 P

**RF
pret**

Eiropas Komisiju

Apelācijas sūdzība – Prasības celšanai Vispārējā tiesā noteiktā termiņa neievērošana – Aizstāvība –
Pasta sūtījumu neparasta kavēšanās – Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. pants –
Neparedzētu apstākļu vai *force majeure* esamība – Vērtēšanas kritēriji

1. Lai nodrošinātu pušu procesuālo tiesību vienlīdzību tiesā, procesuālie termiņi principā ir obligāti. Taču līdzīgi kā vairumā valstu jurisdikciju šādu termiņu neievērošana ne vienmēr noved pie noilguma tiesvedībā ES tiesās. It īpaši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. panta otrajā daļā ir noteikts, ka, “termiņam beidzoties, attiecīgā persona nezaudē savas tiesības, ja pierāda, ka pastāvējuši neparedzēti apstākļi vai *force majeure*”.

2. Pārsūdzētajā rīkojumā² RF prasība atcelt lēmumu tika noraidīta kā acīmredzami nepieņemama, jo bija nokavēts prasības iesniegšanas termiņš. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka RF nebija izdevies pierādīt neparedzētu apstākļu vai *force majeure* esamību, kas varētu attaisnot tā neiekļaušanos termiņā, kurš paredzēts parakstītā prasības pieteikuma oriģināla iesniegšanai Vispārējās tiesas kancelejā. Tā jo īpaši uzskatīja, ka ievērojama kavēšanās, ko izraisījušas attiecīgā pasta pakalpojuma sniedzēja iekšējas tehniskās problēmas, nav uzskatāma par neparedzētu apstākli vai *force majeure*.

3. Šī RF iesniegtā apelācijas sūdzība ļauj Tiesai sniegt vadlinijas par Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. panta interpretāciju. Līdz ar to Tiesai ir lieliska izdevība precizēt tās judikatūru attiecībā uz neparedzētu apstākļu jēdzienu, kas ir ļoti līdzīgs jēdzienam *force majeure*.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Eiropas Savienības Tiesas statūti

4. Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. pantā, kas ietilpst šo Statūtu III sadaļā, ir noteikts:

“Termiņu pagarinājumus, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu, nosaka reglaments.

Termiņam beidzoties, attiecīgā persona nezaudē savas tiesības, ja pierāda, ka pastāvējuši neparedzēti apstākļi vai *force majeure*.”

¹ Oriģinālvaloda – angļu.

² Rīkojums, 2017. gada 13. septembris, RF/Komisija, T-880/16, nav publicēts, EU:T:2017:647.

5. Eiropas Savienības Tiesas statūtu 53. pants ir formulēts šādi:

“Vispārējās tiesas procesu reglamentē III sadaļa.

Vispārējās tiesas procesu precizē un papildina ar noteikumiem, kas var būt vajadzīgi un ko fiksē reglamentā [..].”

B. Vispārējās tiesas Reglaments

6. Vispārējās tiesas Reglamenta³ III sadaļa ir par tiesajām prasībām. Šīs sadaļas 1. nodaļas 4. iedaļa paredz noteikumus par termiņiem.

7. 58. pants skan šādi:

“1. Termiņus, kas procesuālo darbību veikšanai ir noteikti Līgumos, Statūtos vai šajā Reglamentā, skaita šādi:

[..]

b) nedēļās, mēnešos vai gados izteikts termiņš beidzas termiņa pēdējās nedēļas, mēneša vai gada tās pašas nedēļas dienas vai arī tā paša datuma, kurā ir noticis notikums vai darbība, no kuras sāk skaitīt attiecīgo termiņu, beigās; ja mēnešos vai gados izteikta termiņa pēdējā mēnesī nav tā datuma, kurā termiņam būtu jābeidzas, tad termiņš beidzas minētā mēneša pēdējās dienas beigās;

[..].”

8. Šīs pašas iedaļas 60. pants skar termiņus, kas noteikti, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu. Tajā noteikts, ka “procesuālos termiņus pagarina par vienotu desmit dienu termiņu, kas noteikts, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu”.

9. III sadaļas 2. nodaļa attiecas uz procesuālajiem dokumentiem. 72. pantā ir noteikts:

“1. Procesuālo dokumentu iesniedz kancelejā vai nu papīra formā, attiecīgā gadījumā pēc šā dokumenta oriģināleksemplāra kopijas nosūtīšanas pa faksu atbilstoši 73. panta 3. punktam, vai arī veidā, kas paredzēts saskaņā ar 74. pantu pieņemtajā Vispārējās tiesas lēmumā.

2. Visiem procesuālajiem dokumentiem jābūt datētiem. Procesuālo termiņu skaitīšanai ņem vērā tikai to dienu un Luksemburgas Lielhercogistes laiku, kad procesuālais dokuments ir iesniegts kancelejā.

[..].”

10. Minētā reglamenta 73. pantā ir noteikts:

“[..]

2. Šo oriģināleksemplāru, kam pievienoti visi tajā minētie pielikumi, iesniedz kopā ar trijām kopijām Vispārējās tiesas vajadzībām un vienu kopiju katram no lietas dalībniekiem. Šīs kopijas apliecina lietas dalībnieks, kurš tās iesniedz.

3 OV 2015, L 105, 1. lpp.

3. Atkāpjoties no 72. panta 2. punkta otrā teikuma, dienu un laiku, kad parakstīta procesuālā dokumenta oriģināleksemplāra pilnu kopiju [...] saņem kancelejā pa faksu, procesuālo termiņu ievērošanas nolūkos uzskata par dienu un laiku, kad dokumenti ir iesniegti kancelejā, ar nosacījumu, ka attiecīgā parakstītā procesuālā dokumenta oriģināleksemplāru [...] iesniedz kancelejā vēlākais desmit dienu laikā. Uz šo desmit dienu termiņu neattiecina 60. pantu.”

C. Citi piemērojamie noteikumi

11. Vispārējās tiesas Reglamenta izpildes praktiskie noteikumi (turpmāk tekstā – “Vispārējās tiesas praktiskie noteikumi”)⁴ attiecībā uz procesuālo dokumentu iesniegšanu tostarp nosaka:

“79. Procesuālā dokumenta, kas nosūtīts pa faksu, iesniegšanas datumu saistībā ar termiņa ievērošanu ņem vērā tikai tad, ja kancelejā vēlākais desmit dienu laikā pēc šīs iesniegšanas, kā paredzēts Reglamenta 73. panta 3. punktā, tiek iesniegts pa faksu nosūtītā dokumenta oriģināleksemplārs, kas ietver pārstāvja pašrocīgi rakstītu parakstu.

80. Dokumenta oriģināleksemplārs, kas ietver pārstāvja pašrocīgi rakstītu parakstu, jānosūta nekavējoties, tūlīt pēc nosūtīšanas pa faksu, neizdarot nekādus, pat nelielus, labojumus vai grozījumus.

81. Gadījumā, ja dokumenta oriģināleksemplārs, kas ietver pārstāvja pašrocīgi rakstītu parakstu, un iepriekš pa faksu kancelejā nosūtītā kopija atšķiras, kā saņemšanas datumu ņem vērā tikai datumu, kurā iesniegts šis parakstītais dokumenta oriģināleksemplārs.”

12. Praktiski norādījumi lietas dalībniekiem par Tiesā iesniegtajām lietām (turpmāk tekstā – “Tiesas praktiskie norādījumi”)⁵ attiecībā uz procesuālo dokumentu iesniegšanu un nosūtīšanu tostarp nosaka:

“42. “[...] [procesuālo dokumentu] Tiesai var nosūtīt arī pa pastu [...] saskaņā ar Reglamenta 57. panta 7. punktu procesuālo termiņu skaitīšanai ņem vērā tikai to dienu un laiku, kad oriģināleksemplārs ir iesniegts kancelejā. Tādējādi, lai izvairītos no termiņa nokavējuma, iesakām attiecīgajam sūtījumam izmantot ierakstītu vēstuli vai eksprespastu, to nosūtot vairākas dienas pirms dokumenta iesniegšanai noteiktā termiņa beigām.

43. “[...] [parakstīts] procesuālais dokuments, kas nosūtīts pa faksu vai elektronisko pastu, ir iesniegts termiņā tikai tad, ja vēlākais 10 dienu laikā pēc [šīs kopijas] nosūtīšanas kancelejā tiek saņemts tā parakstīts oriģināls [...]. Šis oriģināls ir jānosūta nekavējoties, tūlīt pēc kopijas nosūtīšanas, bez jebkādu, pat nelielu grozījumu un labojumu izdarīšanas. Gadījumā, ja parakstītais oriģināls un iepriekš nosūtītā kopija atšķiras, ņem vērā tikai dienu, kad iesniegts parakstītais oriģināls.”

II. Lietas priekšvēsture un pārsūdzētais rīkojums

13. RF prasība atcelt Komisijas 2016. gada 15. septembra lēmumu C(2016) 5925 *final* par prasības noraidīšanu lietā COMP AT.40251 – dzelzceļa transports, kravu pārvadāšana (turpmāk tekstā – “strīdus lēmums”) tika nosūtīta Vispārējai tiesai pa faksu 2016. gada 18. novembrī. Parakstītais oriģināls tika saņemts šajā tiesā 2016. gada 5. decembrī – 17 dienas pēc tam, kad prasības kopija tika nosūtīta pa faksu.

4 OV 2015, L 152, 1. lpp.

5 OV 2014, L 31, 1. lpp.

14. Attiecībā uz piemērojamajiem procesuālajiem termiņiem Vispārējā tiesa sniedza šādus secinājumus: 1) strīdus lēmums tika paziņots RF 2016. gada 19. septembrī; 2) saskaņā ar LESD 263. panta sesto daļu prasība par atcelšanu ir jāiesniedz divu mēnešu laikā pēc paziņojuma saņemšanas; 3) pamatojoties uz kopā piemērojamajiem Vispārējās tiesas Reglamenta pantiem, proti, 58. panta 1. punktu un 60. pantu, termiņš prasības iesniegšanai beidzās 2016. gada 29. novembra pusnaktī; 4) saskaņā ar Reglamenta 73. panta 3. punktu kopija, kas nosūtīta pa faksu pirms šā termiņa beigām, nevar tikt ņemta vērā, nosakot datumu, kurā prasība ir iesniegta, jo parakstītais oriģināls nav saņemts Vispārējās tiesas kancelejā 10 dienu laikā no kopijas nosūtīšanas, kā ir noteikts šajā tiesību normā; un 5) tā rezultātā ir nokavēts prasības iesniegšanas termiņš⁶.

15. Pārsūdzētajā rīkojumā arī ir norādīts, ka parakstītais oriģināls ir nosūtīts pa pastu tajā pašā dienā, kad prasība tika nosūtīta Vispārējai tiesai pa faksu. Taču RF uzskata, ka laiks (17 dienas), kas *Poczta Polska*, galvenajam pasta pakalpojumu sniedzējam Polijā, bija nepieciešams, lai nogādātu sūtījumu ar parakstīto oriģinālu, bija pārsniedzis parasto sūtīšanas ilgumu. Tā kā novēloto piegādi bija izraisījušas *Poczta Polska* iekšējas tehniskas problēmas, RF uzskata, ka tas esot rīkojies tik rūpīgi, cik vien no tā ir saprātīgi gaidīt. Tas jo īpaši uzskata, ka oriģināla iesniegšanas termiņš bija nokavēts neparedzētu apstākļu vai *force majeure* dēļ Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. panta izpratnē, un tā rezultātā prasības iesniegšanu nevajadzētu uzskatīt par noilgušu⁷.

16. Sākumā, attiecībā uz to, vai RF norādītie apstākļi bija pietiekami, lai apstiprinātu neparedzētu apstākļu vai *force majeure* esamību, Vispārējā tiesa atgādināja, ka, pirmkārt, prasības celšanai noteiktais termiņš ir obligāts, otrkārt, uz neparedzētiem apstākļiem vai *force majeure* var atsaukties tikai ārkārtas apstākļos un, treškārt, saskaņā ar Tiesas judikatūru prasītājam ir jāseko tiesvedības gaitai un īpaši rūpīgi ir jāievēro paredzētie termiņi⁸.

17. Pēc tam Vispārējā tiesa apgalvoja, ka prasītājs nevar atsaukties uz neparedzētiem apstākļiem vai *force majeure* gadījumos, kad rūpīga un piesardzīga persona būtu varējusi izvairīties no prasības celšanai noteiktā termiņa nokavēšanas. Vispārējā tiesa arī uzskatīja, ka par neparedzētu apstākli vai *force majeure* var uzskatīt tikai tādu notikumu, no kura nevar izvairīties un kurš līdz ar to ir uzskatāms par izšķirošo iemeslu noilgumam⁹.

18. Turklāt saskaņā ar Vispārējās tiesas teikto no Reglamenta 73. panta 3. punkta nevar secināt, ka pasta sūtījuma piegāde, kas pārsniedz šajā tiesību normā minētās desmit dienas, var tikt automātiski uzskatīta par neparedzētu apstākli vai *force majeure*¹⁰. Šajā saistībā tā atsaucās uz Tiesas rīkojumu *Faktor B. i W. Gęsina*¹¹, jo tās lietas fakti ir ļoti līdzīgi šīs lietas faktiem. Tajā lietā Tiesa, pieņemot rīkojumu, apstiprināja Vispārējās tiesas vērtējumu, ka prasītājs nebija pierādījis neparedzētu apstākļu vai *force majeure* esamību¹².

19. Turpinot, Vispārējā tiesa vērtēja, vai RF bija pierādījis neparedzētu apstākļu vai *force majeure* esamību.

6 Pārsūdzētā rīkojuma 6.–11. punkts.

7 Pārsūdzētā rīkojuma 12. un 14. punkts.

8 Pārsūdzētā rīkojuma 15.–17. punkts.

9 Pārsūdzētā rīkojuma 18. un 19. punkts.

10 Pārsūdzētā rīkojuma 20. punkts.

11 Tiesas rīkojums, 2014. gada 30. septembris, *Faktor B. i W. Gęsina*/Komisija, C-138/14 P, nav publicēts, EU:C:2014:2256.

12 Turpat, 20.–25. punkts.

20. Precīzāk, Vispārējā tiesa izvērtēja, vai pasta sūtījuma kavēšanās bija izšķirošais iemesls tam, ka RF bija nokavējis prasības iesniegšanas termiņu, un vai tas bija notikums, no kura RF nevarēja izvairīties. Ņemot vērā, no vienas puses, RF sniegtos paskaidrojumus un, no otras puses, tā pienākumu rūpīgi sekot līdz sūtījumam, Vispārējā tiesa nosprieda, ka RF nebija pierādījis neparedzētu apstākļu vai *force majeure* esamību. Tā jo īpaši secināja, ka RF nebija sniedzis nekādus paskaidrojumus par pasākumiem, ko tas bija veicis pēc tam, kad sūtījums ar dokumenta oriģinālu bija nodots pasta pakalpojumu sniedzējam nosūtīšanai¹³.

21. Vispārējā tiesa līdz ar to prasību atcelt lēmumu noraidīja kā acīmredzami nepieņemamu.

III. Tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku prasījumi

22. Apelācijas sūdzībā RF lūdz Tiesu:

- atcelt pārsūdzēto rīkojumu un nodot lietu Vispārējai tiesai jaunai lietas izskatīšanai un pārsūdzama nolēmuma pēc būtības pieņemšanai;
- pakārtoti – ja Tiesa uzskata, ka ir pamats galīga sprieduma taisīšanai lietā, atcelt pārsūdzēto nolēmumu un pilnībā apmierināt pirmajā instancē celtās prasības;
- piespriest Eiropas Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

23. Komisija lūdz Tiesu noraidīt apelācijas sūdzību un piespriest RF atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

24. Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 76. panta 2. punktu Tiesa nolēma lietu izskatīt bez tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklaušanai.

IV. Analīze

25. RF savas apelācijas sūdzības pamatojumam ir izvirzījis četrus pamatus. Pirmais pamats attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa ir kļūdaini interpretējusi Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. pantu, lasot to kopā ar šo Statūtu 53. pantu. Otrais pamats norāda uz Vispārējās tiesas Reglamenta 126. panta pārkāpumu¹⁴, jo RF prasība tika noraidīta kā acīmredzami nepieņemama. Trešais pamats attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa kļūdaini esot uzskatījusi, ka RF nebija pierādījis neparedzētu apstākļu esamību Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. panta izpratnē. Visbeidzot, ar ceturto pamatu RF apgalvo, ka ar pārsūdzēto rīkojumu ir pārkāpts Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – “ECPAK”) 1. pants, 6. panta pirmā daļa un 14. pants.

26. Komisija apgalvo, ka RF norādītie apelācijas sūdzības pamati būtu jānoraida kā daļēji nepamatoti (pirmais un otrais apelācijas sūdzības pamats) un daļēji nepieņemami (trešais un ceturtais apelācijas sūdzības pamats).

¹³ Pārsūdzētā rīkojuma 22.–27. punkts.

¹⁴ Šī tiesību norma nosaka: “Ja Vispārējās tiesas kompetencē acīmredzami nav izskatīt un izlemt attiecīgo prasību vai ja prasība ir acīmredzami nepieņemama vai acīmredzami juridiski nepamatota, Vispārējā tiesa pēc tiesneša referenta priekšlikuma jebkurā brīdī var lemt ar motivētu rīkojumu, neveicot turpmākas procesuālas darbības.”

A. Vērtējums

1. Pirmais un otrais apelācijas sūdzības pamats

27. Ar pirmo un otro apelācijas sūdzības pamatu, kuri ir savstarpēji neatdalāmi saistīti, RF būtībā apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, noraidot tā prasību saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 126. pantu kā acīmredzami nepieņemamu (otrais pamats). Kļūda esot pieļauta, nepareizi interpretējot Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. pantu (pirmais pamats). Precīzāk, tas uzskata, ka Vispārējā tiesa esot kļūdaini apvienojusi jēdzienus “*force majeure*” un “neparedzēti apstākļi”. Šajā ziņā RF uzskata, ka ar pārsūdzēto rīkojumu esot radīta neskaidrība par jēdzienu “neparedzēti apstākļi” un “*force majeure*” nepārprotamo nodalījumu, ko ir noteikuši Eiropas Savienības Tiesas statūtu autori. Turklāt RF apgalvo, ka veids, kādā Vispārējā tiesa ir interpretējusi Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. pantu, ir diskriminējošs, jo radot nelabvēlīgāku situāciju tiem, kuri atrodas tālāk no Tiesas.

28. Komisija tam nepiekrīt. Tā apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir rīkojusies atbilstīgi iedibinātajai judikatūrai, kas nenošķir “neparedzētus apstākļus” un “*force majeure*”. Turklāt tā norāda, ka Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. panta šaura interpretācija, saskaņā ar kuru pasta sūtījuma sūtīšanas laikā radusies problēma pati par sevi nevar tikt uzskatīta par neparedzētu apstākli vai *force majeure*, ir neitrāla un nerada nelabvēlīgu ietekmi uz tiem, kuru ģeogrāfiskais attālums no Tiesas ir lielāks.

a) “*Neparedzētu apstākļu vai force majeure*” vērtējums saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. pantu – divi jēdzieni, bet viens tests

29. Manuprāt, zināms svars ir abu lietas dalībnieku argumentiem.

30. Kā Komisija pareizi ir norādījusi, Tiesas judikatūrā attiecībā uz iespējamību nepiemērot noilgumu saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. pantu skaidri netiek nenošķirti jēdzieni “neparedzēti apstākļi” un “*force majeure*”. Judikatūrā šie jēdzieni bieži vien ir apvienoti un vērtēti saskaņā ar identiskiem kritērijiem, nenorādot skaidrojumus par to iespējamām atšķirībām.

31. Tiesas judikatūra attiecībā uz atbrīvojumu no procesuālajiem termiņiem sakņojas judikatūrā par *force majeure* lauksaimniecības noteikumu jomā¹⁵. Jo īpaši svarīga ir iedibinātā judikatūra, kas izriet no *Busseni*¹⁶, proti, judikatūra, kurā jēdziens *force majeure* ir definēts kā tāds, kas iekļauj “neparastus apstākļus, kas padara neiespējamu konkrētās darbības izpildi. Lai gan tas neparedz absolūtu neiespējamību, tajā ir norādīts, ka ir jāpastāv neparastām grūtībām, kas nav atkarīgas no konkrētās personas gribas un no kurām acīmredzami nevar izvairīties, pat ja ir veikts viss iespējamais”¹⁷.

32. Līdzīga definīcija ir izmantota procesuālo termiņu kontekstā, proti, definīcija ietver gan neparedzētus apstākļus, gan *force majeure*. No Tiesas sprieduma *Bayer/Komisija*¹⁸ var secināt, ka neparedzētu apstākļu un *force majeure* jēdzieni abi satur divus elementus¹⁹. Šie jēdzieni ietver kā objektīvu, tā arī subjektīvu elementu, no kuriem pirmais minētais attiecas uz neparastiem un ārpus

15 Piemēram, skat. spriedumus, 1968. gada 11. jūlijs, *Schwarzwaldmilch*, 4/68, EU:C:1968:41, 385. lpp.; 1970. gada 17. decembris, *Internationale Handelsgesellschaft*, 11/70, EU:C:1970:114, 24. punkts, un 1974. gada 30. janvāris, *Kampffmeyer*, 158/73, EU:C:1974:8, 8. punkts.

16 Spriedums, 1984. gada 9. februāris, *Acciaierie e Ferriere Busseni/Komisija*, 284/82, EU:C:1984:47.

17 Spriedumi, 1984. gada 9. februāris, *Acciaierie e Ferriere Busseni/Komisija*, 284/82, EU:C:1984:47, 11. punkts; 1984. gada 30. maijs, *Ferriera Vittoria/Komisija*, 224/83, EU:C:1984:208, 13. punkts, un 1984. gada 12. jūlijs, *Ferriera Valsabbia/Komisija*, 209/83, EU:C:1984:274, 21. punkts.

18 Spriedums, 1994. gada 15. decembris, *Bayer/Komisija*, C-195/91 P, EU:C:1994:412.

19 To jau saistībā ar *force majeure* jēdzienu bija norādījis ģenerāldavokāts F. Kapotorti [F. Capotorti]. Skat. ģenerāldavokāta F. Kapotorti secinājumus lietā *Milch-, Fett- und Eierkontor*, 42/79, nav publicēti, EU:C:1979:259, 3723. lpp., un apvienotajās lietās *Ferriera Valsabbia u.c./Komisija*, 154/78, 205/78, 206/78, no 226/78 līdz 228/78, 263/78, 264/78, 31/79, 39/79, 83/79 un 85/79, EU:C:1979:275, 1067. lpp.

lietas dalībnieka ietekmes esošiem apstākļiem, bet otrais – uz attiecīgās personas pienākumu nodrošināties pret neparasta notikuma sekām, bez pārmērīgām pūlēm veicot atbilstošus pasākumus. Tiesa šajā ziņā ir paskaidrojusi – lai varētu atsaukties uz neparedzētiem apstākļiem vai *force majeure*, lietas dalībniekam ir jāseko tiesvedības gaitai un īpaši rūpīgi ir jāievēro paredzētie termiņi²⁰.

33. Lai gan, cik man zināms, Tiesa nekad nav skaidri nošķīrusi abus jēdzienus, šķiet saprātīgi pieņemt, ka to tvērums nav pilnīgi vienāds.

34. Kā šie jēdzieni būtu jāsaprot ES tiesās notiekošo tiesvedību kontekstā?

35. Šajā saistībā es uzskatu, ka *force majeure* (*vis major*) attiecas uz ierobežotu daudzumu ekstremālām vai nepārvaramas varas parādībām. Šīs parādības katrā ziņā attiektos uz tādām dabas katastrofām kā, piemēram, lieliem plūdiem, zemestrīcēm un viesuļvētrām, un varētu attiekties arī uz citiem īpaši nepārvaramiem (cilvēka izraisītiem) apstākļiem²¹. Tādējādi uzskatu, ka *force majeure* attiecas uz ārējiem spēkiem, kas neļauj lietas dalībniekam izpildīt tā pienākumus un nostāda to situācijā, kurā tam nav alternatīvu risinājumu (tā būtu, piemēram, gadījumā, ja sūtījums netiktu piegādāts tādēļ, ka to vedošā lidmašīna avarētu okeāna vidū).

36. No otras puses, man šķiet, ka neparedzētu apstākļu jēdziens ir savā ziņā elastīgāks. Tas var ietvert lielāku apstākļu kopumu, kas neietilpst *force majeure*. Šādi apstākļi būtu jebkāds daudzums tādu neparastu apstākļu kā, piemēram, tehniski pārtraukumi, elektrības īslaicīgi pārtraukumi vai kļūdas komunikācijas sistēmās.

37. Savā ziņā šo jēdzienu definīcijas attiecībā vienam uz otru ir subjektīvas, un tās varētu pat daļēji pārklāties. Tomēr, neskatoties uz to, kā kāds nošķir šos divus jēdzienus, ir skaidrs, ka tie ir cieši saistīti un apzīmē ārkārtēju apstākļu kopumu, kurā ir pieļaujamas atkāpes procesuālo termiņu piemērošanai – termiņiem, kas citkārt ir jāinterpretē šauri. Patiesi, termiņu precīza piemērošana principā ir nepieciešama, lai nodrošinātu tiesisko noteiktību un lai novērstu jebkādu diskrimināciju vai patvaļīgu rīcību tiesvedībā²².

38. Taču tajā pašā laikā ir jāuzsver, ka likumdevējs ir izvēlējis ieviest izņēmumu no procesuālajiem pamatprincipiem, proti, noteikumu, kas padara iespējamu atkāpi no šādiem termiņiem. Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. pantu *gan* neparedzēti apstākļi, *gan force majeure* ir iemesli atkāpēm no šiem termiņiem.

39. Manuprāt, izvēle iekļaut Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. pantā abus jēdzienus nepārprotami liecina par to, ka likumdevējs nav paredzējis pārāk šauri interpretēt 45. pantā ietilpstošos apstākļus. Šī izvēle arī ir rādītājs par labu tam, ka likumdevējs ir vēlējis sniegt nevis izsmelošu sarakstu ar apstākļiem, uz kuriem var atsaukties, lai pieļautu atkāpes no procesuālajiem termiņiem, bet gan drīzāk elastīgu noteikumu, ko var pielāgot attiecīgās lietas apstākļiem.

20 It īpaši spriedumi, 1994. gada 15. decembris, *Bayer/Komisija*, C-195/91 P, EU:C:1994:412, 32. punkts, un 2011. gada 22. septembris, *Bell & Ross /ITSB*, C-426/10 P, EU:C:2011:612, 48. punkts. Skat. arī spriedumu, 2013. gada 23. aprīlis, *Gbagbo u.c./Padome*, no C-478/11 P līdz C-482/11 P, EU:C:2013:258, 72. punkts, un rīkojumu, 2007. gada 8. novembris, *Belģija/Komisija*, C-242/07 P, EU:C:2007:672, 17. punkts.

21 Šķiet, ka Tiesa klasificē karu vairāk kā *force majeure*, nevis kā neparedzētu apstākli. Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 23. aprīlis, *Gbagbo u.c./Padome*, no C-478/11 P līdz C-482/11 P, EU:C:2013:258, 72. punkts.

22 Spriedums, 2013. gada 23. aprīlis, *Gbagbo u.c./Padome*, no C-478/11 P līdz C-482/11 P, EU:C:2013:258, 71. punkts un tajā minētā judikatūra. Skat. arī rīkojumu, 1998. gada 7. maijs, *Īrija/Komisija*, C-239/97, EU:C:1998:213, 7. punkts un tajā minētā judikatūra.

40. Manuprāt, Tiesas izmantotais tests neparedzētu apstākļu vai *force majeure* esamības noteikšanai atspoguļo šīs izvēles. Lai gan Tiesa ir atkārtoti norādījusi, ka atkāpes no termiņiem var tikt pieļautas tikai diezgan ārkārtējos apstākļos²³, tests ļauj Tiesai katrā lietā, balstoties uz šīs lietas īpatnībām, brīvi vērtēt, vai noteiktā termiņa nokavēšanu ir izraisījis notikums, kuru lietas dalībnieks nav varējis saprātīgi paredzēt un no kura līdz ar to nav varējis izvairīties bez pārmērīgām pūlēm.

41. No Tiesas judikatūras es secinu, ka “neparedzētu apstākļu vai *force majeure*” esamība ir jāvērtē kopā kā jēdzienu kopa, pamatojoties uz to pašu testu, kurā ir uzsvērtas saprātīgas darbības, kas ir jāveic konkrētajam lietas dalībniekam nolūkā izvairīties no noteiktā termiņa nokavēšanas, katrā atsevišķā gadījumā pārliedzinoties, ka, pirmkārt, neatbilstība procesuālajiem noteikumiem ir notikusi neparastos apstākļos, kas nav saistīti ar konkrēto lietas dalībnieku, un ka, otrkārt, konkrētais lietas dalībnieks ir attiecīgi rīkojies, lai izvairītos no neparastā apstākļa sekām bez pārmērīgām pūlēm.

42. Ja lietā ir jāvērtē apstākļi, tad atbilde uz to, kas varētu būt neparasts apstāklis, no vienas puses, un kādi ir piemērotie pasākumi, lai izvairītos no šāda notikuma negatīvajām sekām, no otras puses, būs atkarīga no katras lietas īpatnībām.

43. Piemērojot šo relatīvi elastīgo mērauklu, būtībā ir iespējams nodrošināt lietas dalībnieku procesuālo tiesību vienlīdzību gadījumos, kad procesuālo termiņu stingra piemērošana novestu pie tā, ka lietas dalībnieki nav vienlīdzīgi.

b) Kļūda tiesību piemērošanā, kas pieļauta pārsūdzētajā rīkojumā

44. Pārsūdzētajā rīkojumā Vispārējā tiesa ir piemērojusi stingrāku testu, nekā ir norādīts Tiesas judikatūrā. Izslēdzot neparedzētu apstākļu vai *force majeure* esamību šajā lietā, Vispārējā tiesa vērtēja, vai termiņa nokavējumu ir izraisījis notikums, no kura nav bijis iespējams izvairīties²⁴.

45. Lai gan Vispārējā tiesa pārsūdzētajā rīkojumā faktiski piemēroja testu, kas izriet no sprieduma *Bayer/Komisija*, tā arī apgalvoja, ka neparedzēta apstākļa vai *force majeure* esamība Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. panta izpratnē var rasties tikai tad, ja no konkrētā notikuma nevar izvairīties un ja tas līdz ar to ir uzskatāms par izšķirošo iemeslu tam, ka lietas dalībnieks nav ievērojis noteikto termiņu (turpmāk tekstā – “neizbēgamības princips”)²⁵. Tā arī uzskatīja, ka pasta sūtījumu piegādāšanas lēnums pats par sevi nevar tikt uzskatīts par neparedzētu apstākli vai *force majeure*, ja vien nepastāv kādi citi īpaši apstākļi, piemēram, streiks, valsts administrācijas krīze vai dabas katastrofa²⁶.

46. Kā minēts iepriekš, Tiesas judikatūrā, no vienas puses, ir noteikts, ka termiņa neievērošanas cēlonis ir ārējs un neparasts apstāklis, kas nav atkarīgs no attiecīgā lietas dalībnieka (objektīvais elements). No otras puses, lietas dalībniekiem ir jāveic attiecīgi pasākumi, lai izvairītos no neparastu notikumu sekām, taču nolūkā izvairīties no termiņa nokavēšanas tiem nebūtu jāpieliek pārmērīgas pūles. Šajā saistībā lietas dalībniekiem ir rūpīgi jāseko “tiesvedības gaitai” un īpaši rūpīgi jārikojas, lai iekļautos noteiktajos termiņos (subjektīvais elements)²⁷.

47. Savukārt Tiesas judikatūrā nav norādīts, ka neparastajam notikumam jābūt tādām, no kura nevarēja izvairīties. Šādas papildu prasības piemērošana sašaurinātu Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. panta tvērumu, kā rezultātā tas attiektos praktiski tikai uz pilnīgi neiespējamiem vai gandrīz neiespējamiem notikumiem.

23 Spriedumi, 2016. gada 14. decembris, *SV Capital/EBA*, C-577/15 P, EU:C:2016:947, 56. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2011. gada 22. septembris, *Bell & Ross/ITSB*, C-426/10 P, EU:C:2011:612, 43. punkts un tajā minētā judikatūra.

24 Pārsūdzētā rīkojuma 25.–27. punkts.

25 Pārsūdzētā rīkojuma 19. punkts.

26 Pārsūdzētā rīkojuma 21. punkts.

27 Spriedums, 1994. gada 15. decembris, *Bayer/Komisija*, C-195/91 P, EU:C:1994:412, 32. punkts.

48. Komisija pareizi norāda, ka Tiesa, šķiet, vismaz vienā gadījumā ir apstiprinājusi pieeju, ko Vispārējā tiesa ir izmantojusi pārsūdzētajā rīkojumā. Tas bija Tiesas rīkojumā *Faktor B. i W. Gęsina*²⁸. Šajā rīkojumā Tiesa apstiprināja Vispārējās tiesas vērtējumu par neparedzētu apstākļu vai *force majeure* neesamību, pamatojoties uz neizbēgamības principa piemērošanu²⁹. Tāpat kā šajā lietā jautājums bija par to, vai prasītājs var atsaukties uz pasta sūtījumu ievērojamu kavēšanos (no Polijas uz Luksemburgu), lai pamatotu neparedzētu apstākļu vai *force majeure* esamību Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. panta izpratnē³⁰.

49. Šis rīkojums (tāpat kā pārsūdzētais rīkojums) šķiet ietver atkāpi no judikatūras, kas izriet no sprieduma *Bayer*/Komisija. Vismaz, ciktāl Tiesa ir apstiprinājusi Vispārējās tiesas veikto neizbēgamības principa piemērošanu.

50. Nevajadzētu aizmirst, ka saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 72. pantu lietas dalībnieki var, ciktāl tas attiecas uz šo lietu, iesniegt procesuālos dokumentus šīs tiesas kancelejā papīra formā. Lietas dalībniekiem vēl joprojām ir šāda iespēja, neskatoties uz to, ka ir sākusi darboties *e-Curia* lietojumprogramma – sistēma, kas lietas dalībniekiem piedāvā iespēju iesniegt procesuālos dokumentus elektroniski³¹.

51. Šajā ziņā ir jāpiemin arī Vispārējās tiesas praktiskie noteikumi un Tiesas praktiskie norādījumi. Šie noteikumi īpaši paredz iespēju lietas dalībniekam, ja tas to vēlas, nosūtīt procesuālos dokumentus pa pastu³². Šajā saistībā tiek norādīts, ka, lai pa faksu nosūtīto kopiju varētu ņemt vērā, nosakot termiņu ievērošanu, lietas dalībniekam ir jānosūta parakstītais oriģināls bez kavēšanās, proti, uzreiz pēc tā nosūtīšanas pa faksu³³.

52. Taču Vispārējās tiesas piemērotais neizbēgamības princips nozīmē to, ka pasta sūtījumu neparasta kavēšanās automātiski būs ārpus Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. panta tvēruma.

53. Ne visi lietas dalībnieki var personiski nogādāt procesuālos dokumentus ES tiesām, nepieliekot pārmērīgas pūles. Turklāt, tā kā šajā lietā piemērojamais Vispārējās tiesas Reglaments skaidri nosaka, ka lietas dalībnieki var nosūtīt dokumentus papīra formā, uzskatu, ka kategoriska pasta sūtījumu kavēšanās izslēgšana būtu pretrunā gan Tiesas judikatūrai, gan Vispārējās tiesas Reglamentam.

54. Ņemot vērā iepriekš minētos iemeslus, manuprāt, pārsūdzētajā rīkojumā ir pieļauta kļūda tiesību normu piemērošanā.

55. Ņemot vērā konstatēto, tomēr ir konkrētāk jāaplūko, kā neparedzētu apstākļu un *force majeure* esamība varētu tikt novērtēta, balstoties uz judikatūrā izklāstītajiem kritērijiem.

c) Vērtējuma raksturs un faktori, kas jāņem vērā, novērtējot, vai lietas dalībnieks ir rīkojies pietiekami rūpīgi

56. Ņemot vērā Tiesas judikatūru, nav viegli sniegt atbildi uz šo jautājumu. Tas tādēļ, ka apstākļu, uz kuriem lietas dalībnieki atsaucas nolūkā pierādīt neparedzētu apstākļu vai *force majeure* esamību, vērtējums, pamatojoties uz spriedumā *Bayer*/Komisija noteikto testu, galīgajā analizē ir netiešs.

28 Tiesas rīkojums, 2014. gada 30. septembris, *Faktor B. i W. Gęsina*/Komisija, C-138/14 P, nav publicēts, EU:C:2014:2256.

29 Turpat, 19. un 20. punkts.

30 Turpat, 10. un 11. punkts.

31 Skat. Vispārējās tiesas Reglamenta 74. pantu un Vispārējās tiesas 2011. gada 14. septembra lēmumu par procesuālo dokumentu iesniegšanu un izsniegšanu, izmantojot lietojumprogrammu *e-Curia* (OV 2011, C 289, 9. lpp.). No 2018. gada 1. decembra tiesvedībā Vispārējā tiesā *e-Curia* izmantošana ir obligāta.

32 Skat. it īpaši Vispārējās tiesas praktisko noteikumu 79.–81. punktu un Tiesas praktisko norādījumu 42. un 43. punktu.

33 Sūtot dokumentus tikai pa pastu, Tiesa iesaka izmantot eksprespastu vai ierakstītu vēstuli. Šādi ieteikumi nav sniegti lietas dalībniekiem, kas saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 73. panta 3. punktu vēlas izmantot faksu vai elektronisko pastu.

57. Taču jāpatur prātā, ka apstākļu esamība, kas attaisno atkāpes no procesuālajiem termiņiem, ir jāvērtē, pamatojoties uz informāciju, ko ir sniedzis lietas dalībnieks, kas atsaucas uz Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. pantu – saskaņā ar šo tiesību normu šim lietas dalībniekam ir jāpierāda neparedzētu apstākļu vai *force majeure* esamība. Līdz ar to šim lietas dalībniekam ir jāparāda, ka a) ir bijis neparasts apstāklis, kas nav no tā atkarīgs (objektīvais elements), un b) ka tas ir darījusi visu iespējamo, lai izvairītos no noteiktā termiņa nokavēšanas (subjektīvais elements).

58. Kā minēts iepriekš, saskaņā ar manu judikatūras interpretāciju pasta sūtījumu neparasta kavēšanās nebūtu tieši jāizslēdz no Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. panta tvēruma. Mūsdienās ir saprātīgi pieņemt, ka vismaz teorētiski sūtījumam ir jāasniedz tā galamērķis jebkurā vietā Eiropā 10 dienu laikā. Es faktiski uzskatu, ka piegādes laiks, kas pārsniedz Reglamenta 73. panta 3. punktā noteiktās 10 papildu dienas piegādei, var tikt uzskatīts par neparastu apstākli (neatkarīgi no attiecīgā lietas dalībnieka)³⁴.

59. Tādēļ, lai būtu izpildīta prasība par objektīvo elementu a), jāpietiek ar to, ka lietas dalībnieks var parādīt, ka noteiktā termiņa neievērošanu ir izraisījusi pasta sūtījumu *neparastas* kavēšanās. Šajā saistībā nav jāpierāda, ka kavēšanos ir izraisījis ārkārtējs apstāklis, piemēram, streiks, dabas katastrofa vai valsts administrācijas krīze³⁵.

60. Neskatoties uz to, pieredze liecina, ka piegādes laiki var atšķirties un ka pasta sūtījumi dažreiz tiek piegādāti ar (pat ievērojamu) kavēšanos. Šī iemesla dēļ, nosakot, vai ir izpildīta objektīvā elementa prasība, ir rūpīgi jāvērtē, vai kavēšanās ir neparasta, jo īpaši ņemot vērā tādus faktorus kā attālumu, gada mēnesi utt.

61. Kolīdz ir nolemts, ka kavēšanās šīs konkrētās lietas apstākļos ir bijusi neparasta, ir jāvērtē arī tas, vai lietas dalībnieks bija veicis visu iespējamo, lai izvairītos no noteiktā termiņa nokavēšanas.

62. Nosakot, vai ir izpildīta subjektīvā elementa prasība b), ir jāaplūko vairāki faktori.

63. Pirmkārt, ir būtiski noteikt, *kad* prasības parakstītais oriģināls tika nodots pasta pakalpojumu sniedzējam. Manuprāt, par labu rūpīgai rīcībai liecina tas, ka ir ievērots Vispārējās tiesas praktisko noteikumu 80. punkts, proti, oriģināls ir ticis nosūtīts bez kavēšanās tajā pašā dienā, kad fakss, vai vēlākais nākamajā dienā³⁶.

64. Otrkārt, lietas dalībniekam nebūtu jāuzliek par pienākumu izmantot visdārgāko starptautisko sūtījumu pakalpojumu piedāvājumu, ja ir pieejams lētāks cita operatora sniegts pakalpojums, kas principā ir piemērots, lai nodrošinātu parakstītā oriģināla piegādi Vispārējās tiesas kancelejā noteiktā termiņa ietvaros³⁷. Taču, tā kā sūtījumi mēdz tikt piegādāti ar kavēšanos, lietas dalībniekam, kas izlemj sūtīt procesuālo dokumentu, izmantojot nevis *e-Curia*, bet pastu, manuprāt, jābūt piesardzīgam, proti, tik rūpīgam, cik no tā saprātīgi var sagaidīt. Tādējādi, atkarībā no apstākļiem (piemēram, pakalpojumu sniedzējs tiek uzskatīts par neuzticamu vai termiņš izbeidzas tuvu valsts svētku dienai) rūpīgums var nozīmēt to, ka parakstītais oriģināls ir jānosūta, izmantojot kurjerpastu, eksprespastu vai vismaz ierakstītu vēstuli.

65. Vai ar to lietas dalībnieku pienākumi beidzas?

34 No Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/67/EK (1997. gada 15. decembris) par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai (OV 1998, L 15, 14. lpp.) pielikuma izriet, ka 97 % no pārrobežu pasta sūtījumiem būtu jābūt piegādātiem piecu darba dienu laikā pēc to nodošanas.

35 Sal. ar pārsūdzētā rīkojuma 27. punktu.

36 Tajā pašā nozīmē skat. rīkojumus, 1998. gada 7. maijs, Īrija/Komisija, C-239/97, EU:C:1998:213, 9. punkts, un 2005. gada 18. janvāris, *Zuazaga Meabe/ITSB*, C-325/03 P, EU:C:2005:28, 26. punkts.

37 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2015. gada 14. janvāris, *Abdulrahim/Padome un Komisija*, T-127/09 RENV, EU:T:2015:4, 47. punkts, un 2017. gada 21. jūnijs, *City Train/EUIPO* ("CityTrain"), T-699/15, nav publicēts, EU:T:2017:409, 15. punkts.

66. Man tā nešķiet. Ir taisnība, ka līdz ar sūtījuma nodošanu pasta pakalpojumu sniedzējam sūtītājs zaudē faktisku kontroli pār sūtījumu. Taču jāuzsver, ka procesuālo dokumentu sūtīšana pa pastu var būt saistīta ar riskiem, piemēram, ar kavēšanos, un lietas dalībnieks no šiem riskiem var izvairīties, izmantojot lietojumprogrammu *e-Curia*³⁸.

67. Tādējādi es uzskatu, ka lietas dalībniekam, kas ir izvēlēties izmantot Vispārējās tiesas Reglamenta 73. panta 3. punktā noteikto izveles iespēju, ir pienākums sekot līdzi sūtījumam, lai vismaz *censtos* novērst risku īstenošanos. Lietas dalībniekam patiesi ir jāpievērš liela uzmanība “tiesvedības gaitai” un ir jāievēro paredzētie termiņi³⁹.

68. Bet ko šajā kontekstā šis pienākums īsti nozīmē?

69. Ja ir pieejams sūtījuma numurs, tad lietas dalībniekam ir rūpīgi un regulāri jāseko līdzi sūtījumam, līdz brīdim, kad tas ir nogādāts Vispārējās tiesas kancelejā. Ja sūtījuma numurs nav pieejams, (labu laiku pirms noteiktā termiņa izbeigšanās) lietas dalībniekam ir jāsaazinās ar kanceleju, lai pārliecinātos, ka parakstītais oriģināls ir saņemts laicīgi⁴⁰. Ja pasūtījuma piegāde kavējas, lietas dalībnieks vēl var mēģināt iekļauties noteiktajā termiņā, sazinoties ar konkrēto pasta pakalpojumu sniedzēju un mēģinot atrast sūtījumu, bet, ja tas nav iespējams, nosūtīt (vai, ja iespējams, atnesot) uz kanceleju prasības versiju, kas ir parakstīta ar otro oriģinālo parakstu, ar kuru aizvieto pirmo oriģinālu, kas ir pazaudēts⁴¹.

70. Veicot šos pasākumus, attiecīgas lietas dalībnieks var pierādīt, ka tas ir paveicis visu iespējamo, nepieliekot pārmērīgas pūles. Šajā ziņā nav svarīgi, vai iekļauties noteiktajā termiņā ir reāli iespējams.

71. Visbeidzot, ja lietas dalībnieks ir izvēlēties izmantot Vispārējās tiesas Reglamenta 73. panta 3. punktā paredzēto iespēju, tad, lai šis lietas dalībnieks tiktu atbrīvots no noilguma saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. pantu, tam ir jāpierāda, ka tas ir rīkojies rūpīgi, veicdams visu iespējamo, lai izvairītos no noteiktā termiņa nokavēšanas. Proti, šim lietas dalībniekam ir jāpierāda, ka parakstītais oriģināls tika nosūtīts uzreiz pēc kopijas nosūtīšanas pa faksu, ka oriģināls tika nosūtīts, izmantojot uzticama pasta pakalpojuma sniedzēja pakalpojumus, lai nodrošinātu parakstītā prasības oriģināla piegādi Vispārējās tiesas kancelejā noteiktajā termiņā, un ka lietas dalībnieks ir rūpīgi sekojis līdzi sūtījumam, un, atklājot kavēšanos, tas ir mēģinājis iekļauties noteiktajā termiņā.

d) Starpsecinājumi

72. Pārsūdzētajā rīkojumā Vispārējā tiesa vispirms ir secinājusi, ka lietas dalībnieku var atbrīvot no noilguma tikai tad, ja termiņš ir ticis nokavēts tāda notikuma dēļ, no kura nav bijis iespējams izvairīties. Šādi rīkodamās, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

73. Taču šajā gadījumā šis kļūdas dēļ pārsūdzētais rīkojums nebūtu jāatceļ. No iedibinātās judikatūras izriet, ka gadījumā, ja Vispārējās tiesas nolēmuma pamatojumā ir pieļauta kļūda, bet tā rezolutīvā daļa ir pamatoti balstīta uz citu tiesisko pamatu, šādas kļūdas dēļ minētais nolēmums nav jāatceļ, bet ir jāaizstāj tā pamats⁴².

38 Ja tiek izmantota lietojumprogramma *e-Curia*, sūtītājs saņem piegādes apstiprinājumu, tiklīdz kā dokumenti ir saņemti ES tiesās.

39 It īpaši spriedumi, 1994. gada 15. decembris, *Bayer/Komisija*, C-195/91 P, EU:C:1994:412, 32. punkts, un 2011. gada 22. septembris, *Bell & Ross /ITSB*, C-426/10 P, EU:C:2011:612, 48. punkts. Skat. arī rīkojumu, 2007. gada 8. novembris, *Belģija/Komisija*, C-242/07 P, EU:C:2007:672, 17. punkts.

40 Attiecībā uz citādu viedokli skat. spriedumu, 2015. gada 14. janvāris, *Abdulahim/Padome* un Komisija, T-127/09 RENV, EU:T:2015:4, 50. punkts.

41 Skat. arī spriedumu, 2015. gada 14. janvāris, *Abdulahim/Padome* un Komisija, T-127/09 RENV, EU:T:2015:4, 52. punkts.

42 Tostarp skat. spriedumu, 2017. gada 26. janvāris, *Zucchetti Rubinetteria/Komisija*, C-618/13 P, EU:C:2017:48, 49. punkts un tajā minētā judikatūra.

74. Tā kā Vispārējā tiesa pēc tam aplūkoja RF veiktos pasākumus nolūkā izvairīties no noteiktā termiņa nokavēšanas, konstatētā kļūda tiesību piemērošanā neietekmē pārsūdzētā rīkojuma rezolutīvo daļu.

75. No pārsūdzētā rīkojuma var secināt, ka RF ir nosūtījis parakstīto oriģinālu uzreiz pēc tam, kad tas tika nosūtīts Vispārējai tiesai pa faksu (tajā pašā dienā), un tas to ir nosūtījis ierakstītā vēstulē, izmantojot pakalpojumu sniedzēju, kas šķita piemērots sūtījuma laicīgai piegādei. Taču RF nav iesniedzis pierādījumus, ka tas bija mēģinājis uzraudzīt sūtījuma gaitu un ka, tiklīdz tika atklāta kavēšanās, tas bija veicis pasākumus nolūkā izvairīties no noilguma⁴³. Citiem vārdiem sakot, Vispārējā tiesa tomēr ir pareizi secinājusi, ka RF nebija pierādījis rūpīgu rīcību paredzēto termiņu ievērošanā.

76. Līdz ar to secinu, ka, aizstājot pamatu, ir nepieciešams noraidīt argumentu, ka, nepareizi interpretējama Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. pantu, Vispārējā tiesa ir nepareizi secinājusi, ka RF nebija pierādījis neparedzētu apstākļu vai *force majeure* esamību.

77. Tāpēc pirmais un otrais pamats būtu jānoraida kā nepamatoti.

2. Trešais pamats

78. RF apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot kļūdaini konstatējusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs nav pierādījis neparedzēto apstākļu esamību Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. panta izpratnē. RF uzskata, ka neparedzēto apstākļu esamība esot pierādīta – tas esot ne tikai iesniedzis vairāk pierādījumu nekā vajadzīgs, bet esot izklāstījis visus tam vispār pieejamos pierādījumus.

79. Komisija apgalvo, ka prasītāja norādītie argumenti attiecas uz faktu vērtējumu un būtu jānoraida kā nepieņemami.

80. Es piekrītu Komisijas viedoklim. Tīri faktu ziņā šajā pamatā principā tiek atkārtoti pirmajā apelācijas sūdzības pamatā izvirzītie argumenti.

81. Ir labi zināms, ka, ievērojot Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. pantu un LESD 256. pantu, tikai Vispārējās tiesas ekskluzīvā kompetencē ir konstatēt faktus un novērtēt šos faktus. Apelācijas sūdzības Tiesā tādēļ var iesniegt tikai par tiesību jautājumiem. Līdz ar to Tiesa var pārbaudīt šo faktu juridisko raksturojumu un tiesiskās sekas, kuras Vispārējā tiesa ir paredzējusi⁴⁴. Taču atkārtots faktu vai pierādījumu vērtējums nav tiesību jautājums, kas ir jāizskata Tiesai. Vienīgi, ja Vispārējā tiesa ir sagrozījusi faktus vai pierādījumus, un šajā gadījumā varbūtējai sagrozīšanai būtu skaidri jāizriet no lietas materiāliem⁴⁵.

82. Ar trešo pamatu RF lūdz atkārtoti vērtēt Vispārējai tiesai sniegtos faktus un pierādījumus, nenorādot uz to iespējamu sagrozīšanu. Pamatojoties uz šo, trešais pamats ir jānoraida kā nepieņemams.

⁴³ Pārsūdzētā rīkojuma 26. punkts.

⁴⁴ Skat. tostarp spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, Komisija/Spānija u.c., C-128/16 P, EU:C:2018:591, 31. punkts un tajā minētā judikatūra.

⁴⁵ Skat., piemēram, spriedumu, 2018. gada 6. septembris, Klein/Komisija, C-346/17 P, EU:C:2018:679, 124.–126. punkts un tajā minētā judikatūra.

3. Ceturtais pamats

83. RF apgalvo, ka pārsūdzētajā rīkojumā Vispārējā tiesa ir pārkāpusi ECPAK 1. pantu, 6. panta pirmo daļu un 14. pantu. Tas uzskata, ka veids, kādā Vispārējā tiesa ir interpretējusi Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. pantu, ierobežojot piekļuvi ES tiesām, ciktāl tas attiecas uz lietas dalībniekiem, kas uzturas vai ir reģistrēti ievērojami tālu no ES tiesu atrašanās vietām. Ierobežojošā interpretācija, ko Vispārējā tiesa ir attiecinājusi uz šo tiesību normu, arī esot uzskatāma par lietas dalībnieku diskrimināciju atkarībā no dzīvesvietas.

84. Ar savu pirmo iebildumu Komisija apgalvo, ka šis pamats ir nepieņemams. Tas tādēļ, ka RF atsauca uz tiesībām, kas noteiktas ECPAK, nevis Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk tekstā – “Harta”), un ka RF argumenti neesot skaidri. Katrā ziņā Komisija uzskata, ka šis pamats ir nepamatots.

85. Apelācijas sūdzības iesniedzējs savā atbildes rakstā uz repliku ir paskaidrojis, ka šis pamats attiecas gan uz Hartas preambulas, gan 20., 21. un 47. panta pārkāpumu.

86. Taču ar to nepietiek. Apelācijas sūdzībā ir precīzi jānorāda tā sprieduma, kuru ir lūgts atcelt, pārsūdzētie elementi, kā arī juridiskie argumenti, kas īpaši pamato šo lūgumu⁴⁶.

87. Manā interpretācijā šis pamats principā attiecas uz to, ka Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. panta interpretācija diskriminē tādu lietas dalībnieku kā RF, proti, dalībnieku, kas nemīt ES tiesu tiešā tuvumā. Tas tādēļ, ka saskaņā ar pārsūdzēto spriedumu lietas dalībnieks, kurš vēlas izmantot Vispārējās tiesas Reglamenta 73. panta 3. punktā paredzēto iespēju, proti, faksa un pasta kombināciju, lai nosūtītu Vispārējai tiesai procesuālos dokumentus, nevar atsaukties uz pasta sūtījumu neparastu kavēšanos nolūkā attaisnot noteiktā termiņa neievērošanu. Tādēļ, lai būtu pilnīgi pārliecināts par izvairīšanos no noteiktā termiņa nokavēšanas, RF nevar izmantot Reglamenta 73. panta 3. punktā noteikto iespēju. Tā vietā tam ir jānosūta prasība pa pastu labu laiku pirms noteiktā divu mēnešu termiņa beigām (plus Vispārējās tiesas Reglamenta 60. pantā paredzētais desmit dienu termiņš, kas noteikts, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu).

88. Man ir saprotami RF argumenti. Tomēr nevaru ignorēt faktu, ka šis pamats prasībā nav pietiekami attīstīts un ir izteikts vispārējā veidā, sakarīgi neizklāstot juridiskos argumentus, kas ir izteikto apgalvojumu pamatā. Šie argumenti vienkārši nav spēcīgi.

89. Tā kā šis Tiesas uzdevums nav attīstīt vai papildināt apelācijas sūdzības iesniedzēja argumentus, lai spriedums pēc būtības būtu iespējams, es ieteiktu Tiesai atzīt šo pamatu par nepieņemamu. RF arī nav identificējis juridiski piemērotu mērauklu attiecībā uz diskrimināciju, kas šķietami izriet no pārsūdzētā rīkojuma, un nav paskaidrojis, kā šī apelācijas sūdzība var tikt interpretēta par tādu, kas pārkāpj tiesības uz piekļuvi tiesām Hartas 47. panta izpratnē.

90. Līdz ar to ceturtais apelācijas sūdzības pamats būtu jānoraida kā nepieņemams.

B. Vērtējuma tiesiskās sekas

91. Esmu secinājis, ka Vispārējā tiesa, konstatējuma, ka Eiropas Savienības Tiesas statūtu 45. panta izpratnē nebija pierādīta neparedzētu apstākļu vai *force majeure* esamība, ir piemērojusi kļūdainus kritērijus. Taču augstāk minēto iemeslu dēļ es uzskatu, ka kļūda tiesību piemērošanā nav iemesls pārsūdzētā rīkojuma atcelšanai.

46 Skat. tostarp spriedumu, 2018. gada 20. septembris, *Agria Polska* u.c./Komisija, C-373/17 P, EU:C:2018:756, 33. punkts un tajā minētā judikatūra.

92. Tādēļ apelācijas sūdzības iesniedzēja apelācijas sūdzība būtu jānoraida kopumā.

V. Par tiesāšanās izdevumiem

93. Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram nolēmums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram nolēmums ir labvēlīgs.

94. Ja Tiesa piekristu manam apelācijas sūdzības vērtējumam, tad saskaņā ar Tiesas Reglamenta 137., 138. un 184. pantu RF būtu jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus šajā tiesvedībā gan pirmajā instancē, gan apelācijas instancē.

VI. Secinājumi

95. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, iesaku Tiesai lemt šādi:

- noraidīt apelācijas sūdzību;
- piespriezt RF atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.